

**МОВНІ СИСТЕМИ: ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТА
ФУНКЦІОНУВАННЯ В ПОЛІЕТНІЧНОМУ ТА
ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ (АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ЗАГАЛЬНОГО МОВОЗНАВСТВА, ЛЕКСИЧНОЇ СЕМАНТИКИ,
ГРАМАТИКИ, ФОНЕТИКИ ТА ФОНОЛОГІЇ, ПОЛІКРИТИКА
ХУДОЖНІХ І ФАХОВИХ ТЕКСТІВ, ДИСКУРСОЗНАВСТВО)**

**LANGUAGE SYSTEMS: PROBLEMS OF THEIR DEVELOPMENT
AND FUNCTIONING IN THE POLYETHNIC AND
MULTICULTURAL SPACE (GENERAL LINGUISTICS, LEXICAL
SEMANTICS, PHONOLOGY, GRAMMAR, VOCABULARY,
POLYCRITICS OF FICTION AND SPECIALIZED TEXTS,
DISCOURSE STUDIES)**

УДК 821.161.2

DOI: 10.36550/2522-4077-2021-1-193-140-147

**ЕСТЕТИКА МОВНО-ОБРАЗНОГО ЗНАКА-СИМВОЛУ
КРИНИЦЯ У ПОЕТИЧНОМУ КОНТИНУУМІ ВАСИЛЯ
ГОЛОБОРОДЬКА**

Тетяна БЕЦЕНКО (Суми, Україна)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1936-6673>

e-mail: tpb2016@ukr.net

*БЕЦЕНКО Тетяна. ЕСТЕТИКА МОВНО-ОБРАЗНОГО ЗНАКА-СИМВОЛУ КРИНИЦЯ У ПОЕТИЧНОМУ КОНТИНУУМІ ВАСИЛЯ ГОЛОБОРОДЬКА. У статті подано спробу розглянути семантику та конотативні відтінки мовно-естетичного знака-символу **криниця** у поетичній мові Василя Голобородька. З'ясовано особливості уживання синонімічних відповідників на позначення гідрооб'єктів для видобування і споживання води, які використано митцем як образно-поетичні знаки-символи. Розглянуто образно-символічний зміст лексеми **криниця**. Схарактеризовано смислове та емоційно-експресивне навантаження в текстах слова-образу. Обґрунтовано специфіку образного переосмислення митцем етнономена. У процесі аналізу встановлено, що **криниця** – знак-символ, притаманний усім цивілізаційним культурам; назва **криниця** – поетична, характерна і для побутового слововживання, і для фольклорного. У поетичному дискурсі В. Голобородька здебільшого слово-образ **криниця** фіксуємо у єдності з поняттями **вода, відро, пити воду, іти по воду** та ін. **Криниця** – у поетичному світовідтворенні В. Голобородька – символ земного життя, символ вічного існування, ознака космічного буття. Разом з тим – це джерело істини, ключ до пізнання всесвіту, його законів, реалія етнобуттєвості. Лексема **криниця** як слово-образ у поезії В. Голобородька засвідчена із семами «пам'ять», «родовід», «спадкоємність поколінь», «земне життя, орієнтоване на високі духовні начала». **Криниця** також – «мірло чесності особистості». Слово-образ **криниця** ґрунтується на семах «тамування спраги», «джерело наснаги», «життя». Для образу-символу притаманне позитивне емоційно-експресивне навантаження.*

Ключові слова: мовно-естетичний знак **криниця**, слово-образ, поетична мова, фольклор, мовно-естетичний знак-символ, фольклорно-пісенний знак, мовна картина світу, естетика мови, семантика, емоційно-експресивний.

BETSENKO Tatiana. AESTHETICS OF THE LINGUISTIC SIGN-SYMBOL THE SOURCE IN THE POETIC CONTINUUM OF VASYL HOLOBORODKO. The article attempts to consider the semantics and connotative shades of the linguistic-aesthetic sign-symbol well in the poetic language of Vasyl Holoborodko. The peculiarities of the use of synonymous equivalents for the designation of hydro objects for water extraction and consumption, which are used by the artist as figurative-poetic signs-symbols, are clarified. The semantic and emotional-expressive load in the texts of the word-image is characterized. The specificity of the artist's figurative rethinking of the ethnonym is substantiated. In the process of analysis it was established that the well is a sign-symbol inherent in all civilizational cultures; the name of the well is poetic, characteristic both for everyday use and for folklore. In V. Holoborodko's poetic discourse we mostly fix the word-image of a well in unity with the concepts of water, bucket and actions to drink water, go for water, dig a well, etc. Krynytsia - in the poetic world reproduction of V. Holoborodko - a symbol of earthly life, a symbol of eternal existence, a sign of cosmic existence. At the same time - it is a source of truth, the key to knowledge of the universe, its laws, the reality of ethno-being. The token well as a word-image in V. Holoborodko's poetry is attested with the seeds "memory", "genealogy", "succession of generations", "earthly life focused on high spiritual principles". The well is also a "measure of the honesty of the individual." The word-image well is also based on the seeds "quenching thirst", "source of inspiration", "life". The image-symbol is characterized by a positive emotional and expressive load. We record a significant expansion of the occasional semantics of the word-image in the idiolect of the artist of the sixties, which occurs due to the analogy: the depth of the well - the depth of thought, soul; purity of the well - purity of thought, soul; well - terrestrial life, reaching the cosmic heights (water cycle).

Key words: linguistic-aesthetic sign well, word-image, poetic language, folklore, linguistic-aesthetic sign-symbol, folklore-song sign, linguistic picture of the world, aesthetics of language, semantics, sema, emotionally-expressive, connotation.

Постановка проблеми. Художня мова – спосіб репрезентації та пізнання насамперед емоційного досвіду мовців. Неперевершеним, самотутнім у цьому плані є доробок В. Голобородька. Його естетичний мовосвіт – наскрізно національний, самотутньо-український, репрезентований неординарно.

Аналіз останніх досліджень

Поетичний ідіолект В. Голобородька був предметом аналізу таких учених-філологів (в основному – літературознавців), як М. Ільницький, А. Макаров, М. Антонович, О. Кузьменко, Ю. Шутенко, Т. Пастух та ін. Сьогодні поки що бракує лінгвостилістичних розвідок, присвячених описові стильової манери письменника, домінант його ідіолекту. Мовно-естетичний знак-символ **криниця (як і колодязь)** ще не перебував у полі зору вчених.

Формулювання мети статті

Мета статті – з'ясувати семантику слова-образу **криниця** як етносимволічного знака у поетичній мові В. Голобородька.

Мета статті – визначити естетику мовно-образного знака-символу **криниця** як домінанти художньо-образного континууму В. Голобородька.

Виклад основного матеріалу

Номен **криниця** зараховуємо до мовно-естетичних знаків української культури (С. Я Єрмоленко). І в давній, і в сучасній поетичній творчості українських митців, особливо пісенній – це один з найулюбленіших образів («Галина криниця» (Дніпрова Чайка), «Криниця Леонтовича» (М. Бажан), «Зоряна криниця» (Володимир Шинкарук), «Душі криниця» (Андрій Демиденко), Людмила Савчук «Як воду п'ю із чистої криниці», Ф. Пантов «Любіть рідну мову»). Назву «Чиста Криниця» має український правий рок-гурт – один з перших гуртів міста Харкова у своїй мистецькій орієнтації.

У 11-томному Словнику української мови лексема **криниця** зафіксована із значеннями: «1. Глибоко викопана й захищена цямринами від обвалів яма для добування води з водоносних шарів землі; колодязь. 2. рідко. Те саме, що джерело. 3. чого, перен. Джерело, скарбниця чого-небудь.» (СУМ 4: 348).

Абсолютним синонімом до лексеми криниця є **колодязь** «1. Захищена від обвалів зрубом вузька глибока яма, що служить для добування води з водоносних шарів землі. 2. Різного розміру і глибини яма, що служить для певних технічних потреб (для спуску в шахту, на рудниках, для проходу до місця закладання міни і т. ін.» [СУМ 4: 229]. **Колодязь** – поняття універсальне, належне до загальнонародського фонду культури.

У словнику синонімів до слова **криниця** подано низку відповідників:

«КРИНИЦЯ (вузька й глибока яма, викопана до водоносних шарів і захищена зрубом від обвалів, призначена для добування води), КОЛОДЯЗЬ, КЕРНИЦЯ [КИРНИЦЯ] діал.;

КОПАНКА, СТУДНЯ діал., СТУДЕНЬ діал. (перев. без зрубу). [Словник синонімів, 2006: 724]. У поезії В. Голобородька фіксуємо тільки номени **криниця**, **колодязь**, а також **джерело** (**джерела**, **джерельця**), **струмок** тощо.

У Словнику «Знаки української етнокультури» В. В. Жайворонка лексема **криниця** осмислена як етнознак, як етнореалія, з якою пов'язані повір'я, обряди тощо: «1) (зменшено-пестливі - криниченька, криничка) викопана й захищена цямринами від обвалів (перев. неглибока) яма для добування води з водоносних шарів землі (часто з журавлем); <...> криниця символізує й кохану дівчину: «Ой у полі криниця безодна, Тече з неї водиця холодна, - Як захочу, то нап'юся, Кого люблю, обіймуся»; символізує криниця й джерело всякого добра: «До доброї криниці стежка утоптана» <...> ; 2) (з великої літери) народна назва одного із сузір'їв» (Жайворонко, 2006: 315-316).

В. В. Жайворонко також фіксує етнознак **колодязь**, що має семантику «глибока криниця» [(Жайворонко, 2006: 301).

Отже, **криниця**, **колодязь** – споконвічні невід'ємні атрибути життя людини: «Історія виникнення криниць і колодязів надзвичайно цікава і сягає глибокої давнини, коли життя було суцільною боротьбою за існування. Там, де була вода і випаси для худоби, обов'язково зводилося житло» (Скуратівський, 1988: 224).

У побуті в наших предків ставлення до криниці, колодязя здавна було вельми пошанне. Так, саме копання колодязя – дійство таємниче, священне: не кожен знав, де треба копати колодязь, щоб у ньому була вода та ще й смачна!

У фольклорі криниця, колодязь – одні з найвиразніших номенів. Шанобливе ставлення до води, криниці відображено у прислів'ях: До доброї криниці стежка утоптана; З глибокої криниці холодна вода; Не брудни криниці, бо схочеш водиці; Не плюй у криницю, бо з неї ще будеш пити водицю; Не знаємо ціни водиці, доки не висохла криниця.

В українських народних піснях **криниця** – один з обов'язкових атрибутів. Часто описувані дії відбуваються *біля криниці* (або спрямовані *від* чи *до криниці*). Традиційними у піснях виступають ситуації типу *іти до колодязя*, *стояти біля криниці*, *копати криницю* (*криниченьку*), *набирати воду з криниці*, *зустрітися біля криниці*. («Ой у полі криниченька» та ін.). В українських піснях криниця – у полі, в степу, під дубом, у городчику (пісні «Ой у степу криниченька», «Туман ярмом, туман долиною», «Ой у моїм городчику копана криниця». Типовими для фольклорної картини світу постає образ *криниці у полі*, також ситуації *дівчина воду несе*, *з відер воду виливати*, *сколотити воду*. *Копати в саду криниченьку*, *рано-вранці вийти по воду*, *козаченько веде коня напувать*, *просити відеречка* – сакраментальні для українця поняття: *викопати криницю* – обов'язок чоловіка; вважалося, якщо дівчина *дає коню напитися води*, то виявляє симпатію до парубка («Розпрягайте, хлопці, коні»).

У живописі при зображенні української картини світу часто подієвість змальовується біля води, також – біля криниці (М. Пимоненко. «Суперниці. Біля криниці» (1909), М. Пимоненко. «Не жартуй», (1895), М. Пимоненко. «По воду», М. Пимоненко. "Суперники", М. Пимоненко "У колодязя", «Сцена біля колодязя» (1883), К. Трутовський "Колодязь", Давид Бурлюк «Жінка з коровою», С. Шаповалов «Біля колодязя» та ін.). У зарубіжному живописі, зокрема російському, ця тем теж потужно означена (А.Венеціанов "Зустріч біля колодязя", О. Саврасов «Пейзаж з колодязем», О. Стрелковський «Біля колодязя», О. Матецька "Побачення біля колодязя", Ю. Платонов «Біля колодязя» , А. Кулинич «Біля колодязя», С. Баландін «Біля колодязя» та багато інших). Увага до криниці як художнього образу мотивована вагою води і відповідно колодязя у господарсько-побутовому житті людини: «Традиційно криниця була місцем, де жінки ділилися новинами, вирішували окремі господарські справи. Не випадково народилася поговорка: пішла по воду – забула про піч» (Скуратівський, 1988: 226).

Взагалі тема «*біля колодязя*» – вічна у світовому мистецтві. У Святому Письмі подієвість теж розгортається біля колодязя, що відображено у численному живописі. Так, величезна кількість картин, написана як ілюстрація до Біблії (Алонсо Кано «Христос і самарянка», Систо Балдалоччіо «Христос і самарянка», Франческо Тревізани «Христос і самарянка біля колодязя», Генрих Семирадський «Христос і самарянка», Хуан де Фландес «Христос і самарянка», Анібале Караччі «Христос і самарянка біля колодязя», Бернардо

Строці «Христос і самарянка», Якоб Йорданс «Христос і самарянка», Ангеліка Кауфманн «Бесіда Ісуса Христа з самаряною», Якопо Тинторетто «Самарянка» та ін.). В основі цих полотен – епізод, описаний в Євангелії від Іоанна (4: 5-14). «Ревекка біля колодязя» (італ. *Rebecca al pozzo*) – картина італійського живописця Джованні Баттісти П'яццетти (створена приблизно у 1735–1740 роках). Сюжет полотна взятий з Біблії: Еліезер доносить до зняквовілої красуні Ревеки пропозицію Ісаака про одруження. Криниця (колодязь) – завжди знаковий образ, що засвідчує інше полотно: «Істина, яка вибирається з криниці» (фр. *La Vérité sortant du puits*) («Істина, яка вибирається з криниці, озброєна батоном для покарання людства» (*La Vérité sortant du puits armée de son martinet pour châtier l'humanité*); або просто «Істина» (*La Vérité*)) – картина французького художника Жана-Леона Жерома, написана у 1896 році.

У словесно-художній творчості тема поетизації води, криниці, колодязя теж потужно представлена, зокрема – і в українській літературі. В. Голобородько значно поглибив, розширив, деталізував змістовно-емоційне ядро лексеми **криниця**.

Наскрізна поетизація і сакралізація понять **вода, криниця** і дій **брати воду, пити воду** спостережена у вірші «Чисті криниці». Слово-образ **криниця** – максимально естетизоване поняття, що поєднує земне (матеріальне) і космічне (духовне) життя людини.

У поезії «Чисті криниці» з водним об'єктом співвіднесений весь життєвий уклад українського селянина-хлібороба, господаря. Цікаво, що митець, відповідно до української звичаєвості, згадує криниці з їх назвами, як це було характерно для нашого побуту споконвічно: *Ракова криничка, Чумакова криниця*.

ЧИСТІ КРИНИЦІ

Над дорогою пшениці,
як дівочі коси, в які вплетений червоний горошок.
Дорогою котиться пошарпана вантажівка-гарба.
Черкаються колеса об пшеничні коси.
Котиться гарба.
Збоку, на дротяному гаку, теліпається відро.
Летить відро, як оцинковане дзвінке сонечко,
що дарує косарям холодняк у спеку.
Летить відро
і чіпляється за гілля придорожніх дерев,
притрушених соломою.
Зупинилася гарба.
«Піду ось у яр до Ракової кринички
та зачерпну холоднячку».
(Косар).

Пересохла криниця, очевидно, – це екологічна недбалість, нищівне ставлення до довкілля, знецінення природних багатств (бо чому пересохла криниця, внаслідок якої людської діяльності?), зрештою – забуття своїх коренів:

Підійшов до кринички,

аж вона — пересохла:

біл камінь почорнів від спеки,
зелена трава пожовтіла від спеки,
блакитна квітка посіріла від спеки.
Так і повернувся з порожніми руками,
з порожнім відром,
з порожнім ротом.
«Іди, доню, по воду
до Чумакової криниці —
он відра на лаві,
у кутку коромисло —

іди, доню, по воду». («Чисті криниці»)

Спека і відсутність води, *порожнє відро* (*порожні руки, порожній рот*) – екологічна трагедія для людства.

Образ криниці нероздільно пов'язується у митця з атрибутами *відра на лаві, коромисло*, також з рослинністю (вербою, вільхою, м'ятою, травою), з відром (поетизація цього образу – неперевершена у митця: відро, що спускається у криницю, – одухотворене: воно летить, співає, сміється; жадливим постає факт: *Витягла відро – / а в ньому немає ні крапельки води!*), з дівчиною, що йде до криниці по воду; сама ж криниця (народноп. варіант **криниченька**) – рублена, дильом дильована; з побаченням біля криниці, з коханням; з комбайнером-хліборобом, з косарями – з усім, що засвідчує національну картину світу, національний уклад життя (духовно-матеріальні цінності):

Пішла дівчина до криниці,
дильом дильованої,
м'ятою обсадженої,
ногами обтопаної.
Почепила відро,
побігли руки по ключу,
полетіло відро у криницю,
співаючи боками,
сміючись срібними ланцюжками.
Витягла відро —
а в ньому немає ні крапельки води!
(Над криниченькою рубленою,
над криниченькою Чумаковою,
стоїть хлопець із дівчиною,
а на воді їхні обличчя,
плескати, як тарілки:
вони то розпливаються на воді,
то зливаються в одне обличчя —
з чотирма очима,
з чотирма бровами,
із одними на двох устами).
Під зеленими вільхами
криниця, як дзбанок, у траві.
Прийшов комбайнер до криниці із відром,
а в комбайнера на спині
солом'яне сонце.
Бряжчить відро,
опускається у криницю,
глухо б'ється у дно
і летить догори порожнє.
Стоїть комбайнер,
облизує губи, порепані, як дорога,
бряжчить відро,
котиться геть
і сміється.
(Сидять косарі коло криниці
на розстелених вільхами зелених тінях.
Сидять косарі — обідають.
А в криниці груші медові,
накидані косарями. («Чисті криниці»).

Вода в криниці – сакралізована, одухотворена; вона має здатність говорити (*балакає*): вважається, що вода дивним способом зберігає інформацію про все, що колись відбувалося

довкола); митець послуговується метафорою *мова води* – що, певне, означає здатність людини відчувати світ Творця, сприймати його, бути у гармонії з ним (це можливо, коли дотримуєшся законів буття):

І балакає вода у криниці,
і балакає вода у відрі на зрубі.
Сидять косарі
і, розуміючи мову води,
кивають головами).
Хлопча пасе вівці -
лежить у траві.
А по хлопчикові біжить струмок:
по руках,
по ногах,
по обличчю -
біжить струмок,
і чути, як струмок пахне
прохолодною м'ятою,
синіми травами.
Біжить по хлопчикові струмок -
тільки камінці на дні гарячі! («Чисті криниці»).

Словесно-образні знаки **вода, криниця** актуалізовані у митця з семами «пам'ять», «родовід», «спадкоємність поколінь»:

В криницях збираються люди.
Хто бере з неї воду —
залишається в ній.
І кожного разу,
набираючи воду,
набирають у відра
сусідів,
коханих
і матерів.
І тоді п'єш їхні обличчя. («Чисті криниці»).

Пор. у І. Франка:

Криниця та з живою, чистою водою –
То творчий дух народу, а хоч в сум повитий,
Співа до серця серцем, мовою живою.

Як початок криниці нам на все закритий,
Так пісня та з джерел таємних ллєсь сльозою,
Щоб серце наше чистим жаром запалити. («Глянь на криницю тиху, що із стін
могили»).

Зникнення криниць (**криниці посохли**) – втрата національної пам'яті, забуття, знищення прадавніх коренів:

А кого ж я нап'юся,
коли криниці посохли,
коли стежки-доріжки до криниць
заростають тернами?
Коли люди забувають,
де покопані криниці.
Погляну я на чотири боки -

не видно людей,
з молодечим завзяттям,
з третіми руками лопат. («Чисті криниці»).

Символічна дія – *копати криницю* вказує на шлях (спосіб) відродження національної пам'яті, національного укладу життя, пошанування природи, праці, *напитися з криниці* – пізнати духовно-матеріальну культуру народу, цінності людського буття, призначення людини на землі, подякувати Творцеві:

Хто викопав косареві криницю,
аби він напився холоднячку у возовицю?
Хто викопав дівчині криницю,
аби вона принесла води матері?
Хто викопав закоханим криницю,
аби вони над криницею мріяли?
Хто викопав комбайнерові криницю,
аби він напився і напоїв комбайна?
Хто викопав хлопчаків криницю?
І стоять порожні криниці.
І нікому залишатися в криницях,
і нікого мені пити. («Чисті криниці»).

Отже, у вірші мовно-естетичний знак **криниця** – пам'ять поколінь, священна пам'ять родоводу, наступність поколінь. Зрештою слово-образ **криниця** – символ буття народу; криниця і вода – це і життя, і праця, і кохання, і здоров'я, і наснага, і вічність (безперервність, циклічність) світового буття. **Чисті криниці** – уособлення духу нації, її живильних коренів, зв'язку минулого з майбутнім. Риторичні повторювані запитання у поезії: *Хто викопав криницю...?* – проєкція у майбутнє, заклик до самооцінки, повернення до своїм прародителів. Отже, криниця символізує дух нації. Митець співає оду криницям, що живлять покоління.

Слово-образ **криниця** (чиста криниця) також виступає мірилом внутрішньої сутності особистості, чесності, порядності, що засвідчено у трансформованій конструкції – *були його очі голі/ І чистішими, ніж криниця, уста*. Отже, **криниця** – глибина душі, її ціннісна вартість (за аналогією – чистота, прозорість води – чистота душі):

За воротами світло зелене
в'ється, як виноградна лоза,
вийти - каже до мене -
І винести найзолотіші слова
для найтихішого гостя,
який у воротах став:
були його очі голі
І чистішими, ніж криниця, уста.
Гостю зелений, здрастуй!
З дороги спочити сядь -
без тебе мій сад не зростає -
сохне на пні мій сад.

Отже, слово-образ **криниця** набуває ще складнішого семантичного ускладнення, актуалізуючи семи «глибина душі», «чистота душі».

У вірші:
криниці сонячного світла
роздвоєні верхівками дерев
губили по галявині уламки
від спеки крихких крижин

- метафора **криниці сонячного світла** вказує на безмежну красу споглядуваного світу – сонячного неба, безкінечність космічного буття, велич природи і велич чистої, високої думки, сонячної ідеї. Отже, лексема **криниці** (множина) – у цьому випадку концентрує семи «безмежність космічного буття», «безмір високих світлих думок і поривань», «нескінченність високих і світлих ідей» (за аналогією: сонце – джерело тепла, світла, наснаги, небесне світило; криниці – глибина, чистота, джерело життя, наснаги, тамування спраги; зв'язок із землею).

Висновки

Отже, поетична мова В. Голобородька – наскрізно сакралізована, зокрема - з позицій національного митця. У епіцентрі поетової оповіді перебуває образ-символ **криниця** як атрибут національного життя. У інтерпретації письменника він сягає вершин космічного буття. Цей образ-символ позначений емоціями урочистості, піднесення, святості. Йому притаманне позитивне емоційно-експресивне забарвлення. Ключовими семами слова-образу **криниця** є «пам'ять», «родовід», «спадкоємність поколінь», а також «глибина душі», «чистота душі», «безмежність високих ідей». Поет, продовжуючи традиції переосмисленого використання образу, значно поглиблює його зміст. Фіксуємо значне розширення оказіональної семантики слова-образу в ідіолекті митця-шістдесятника, що відбувається за рахунок аналогії: *глибина криниці – глибина думки, душі; чистота криниці – чистота думки, душі; криниця – земне життя, що сягає космічних височин (колообіг води)*. У народознавстві криницю (як предмет природно-матеріальної культури) визнано національним атрибутом етнобуття (В. Скуратівський, В. Войтович, В. Жайворонок). Слово-образ **криниця** – мовно-естетичний знак, за допомогою якого пізнається сутність національного укладу, національного життєснування.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Войтович В. Українська міфологія. К.: Либідь, 2002/ – 664 с.
2. Голобородько В. Повне зібрання віршів // Василь Голобородько // tisk.org.ua/?p=8440
3. Єрмоленко С.Я. Мовно-естетичні знаки української культури. Київ: Інститут української мови НАН України, 2009. – 352 с.
4. Жайворонок В. Знаки української етнокультури: Словник-довідник. К.: Довіра, 2006. – 703 с.
5. Скуратівський В. Т. Березиня. К.: Рад. письм., 1988. – 278 с.
6. Словник синонімів української мови: В 2 т./ А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук та ін. К.: Наук., думка, 2006. Т. 1.
7. Словник української мови: в 11 томах [СУМ].
8. Чижова Л.Я. Из глубины народной криниці: Легенди, казки та перекази рідного краю. Миколаїв: ПП Гудим І.О. 2003. – 124 с

REFERENCIS

1. Voitovych V. Ukrainska mifolohiia. K.: Lybid, 2002. 664 s.
2. Holoborodko V. Povne zibrannia virshiv // Vasyl Holoborodko // tisk.org.ua/?p=8440
3. Iermolenko S.Ia. Movno-estetychni znaky ukrainskoi kultury. Kyiv: Instytut ukrainskoi movy NAN Ukrainy, 2009. 352 s.
4. Zhaivoronok V. Znaky ukrainskoi etnokultury: Slovnyk-dovidnyk. K.: Dovira, 2006. 703 s.
5. Skurativskiy V. T. Berehynia. K.: Rad. pism., 1988. 278 s.
6. Slovnyk synonimiv ukrainskoi movy: V 2 t./ A. A. Buriachok, H. M. Hnatiuk, S. I. Holovashchuk ta in. K.: Nauk., dumka, 2006. T. 1.
7. Slovnyk ukrainskoi movy: v 11 tomakh [SUM].
8. Chyzhova L.Ia. Iz hlybyny narodnoi krynytsi: Lehendy, kazky ta perekazy ridnoho kraiu. Mykolaiv: PP Hudym I.O. 2003. 124 s.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Тетяна Беценко – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови і літератури Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка.

Наукові інтереси: філологічний аналіз тексту, лінгвістична герменевтика, лінгвостилістика, топоніміка, лінгвофольклористика.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Tetyana Betsenko – Doctor of Philology, Professor, Professor of the Department of Ukrainian Language and Literature, A.S. Makarenko State Pedagogical University of Sumy.

Scientific interests: philological analysis of the text, linguistic hermeneutics, linguistic stylistics, toponymy, linguistic folklore.